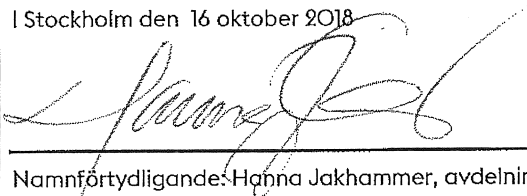

**ANSÖKAN OM MEDEL FÖR LOKALT
UTVECKLINGSPROJEKT 2019**

28/2

Dnr. 1.2.6.-111/19

Projektets namn Familjeorienterat arbetssätt
Period för projektet Januari till december 2019. Projektet är tänkt att löpa över 3 år i syfte att succesivt inbegripa hela avdelningen för individ- och familjestöd i ett familjeorienterat arbetssätt.
Sökt belopp 750 000 kr
Huvudsökande förvaltning, avdelning och enhet Skarpnäcks stadsdelsförvaltning, avdelningen för individ- och familjestöd
Medsökande förvaltning(ar), avdelning och enhet Ingen medsökande förvaltning. Projektets resultat vad avser konkreta metoder/ tillvägagångssätt kan lämpligen kommuniceras i olika nätverk i staden vilket kan komma att resultera i samarbete med andra stadsdelar för senare del av eventuell projektperiod.
Adress, huvudsökande förvaltning Skarpnäcks stadsdelsförvaltning Box 5117 121 17 JOHANNESHOV
KST, huvudsökande förvaltning 100
Postgiro/bankgiro, huvudsökande förvaltning 555 07-8
Kontaktperson för projektet Sanna Halfdan, projektledare 08-508 15 119 Sanna.halfdan@stockholm.se
Ansvarig avdelningschef, I Stockholm den 16 oktober 2018
Namnförtydligande: Hanna Jakhammer, avdelningschef

PROJEKTBeskrivning

Bakgrund till projektet,

Skarpnäck har under flera år haft ett aktivt mål att nå en för brukaren sammanhållen socialtjänst. Samverkan är förknippat med lagstadgade krav i många delar men är svårt i praktiken och ett kunskapsområde i sig. Under flertalet år har det visat sig svårt att uppnå verksam och återkommande samverkan kring familjer och individer.

Skarpnäck, liksom resten av staden, har haft ett i de flesta delarna specialiserat arbetssätt där olika moment och delar i en brukares kontakt med socialtjänsten är fördelat till olika funktioner/ grupper/ enheter. Detta avser delprocesser (mottagning, utredning, insats) såväl som problemområdet (barnavård, missbruk, socialpsykiatri, ekonomiskt bistånd, våld i nära relationer etc). Nationellt sett är organisation utifrån specialisering den överlägset vanligaste organisationsformen inom socialtjänsten, även om olika inslag av integrering finns.

Det finns studier som visar hur specialiserad organisering inom socialtjänsten påverkar kunskapsutveckling och arbetsmiljö. Det finns dock i liten utsträckning studier som ger en bild av hur verksamhetens kvalitet påverkas, det vill säga hur väl den möter individers och familjers behov.

Bland studier som visar konsekvenser av socialtjänstens arbetssätt för barnen finns forskningsprojektet **Målkonflikter i socialtjänstens arbete med utsatta barn** som leds av Maria Heimer, Uppsala universitet. Resultaten visar att problemformuleringar konkurrerar i arbetet med barn och familjer och att detta ofta gör att barnets problem omformuleras till ett problem som förälder/föräldrarna har i relation till barnets beteende. Det som är svårt för barnet hamnar i skymundan då beskrivningar utifrån den vuxnes behov tar över. Det framkommer vidare att denna tendens förstärks under varje del i handlägningsprocessen. Barnets problembeskrivning försvagas i varje nytt steg i ärendeprocessen, genom mottagning, utredning, insats och uppföljning. På nationell nivå har Socialstyrelsen sedan 2012 ett uppdrag att verka för familjeorienterat arbetssätt och att stötta pågående utvecklings- och implementeringsarbete. Goda exempel finns av familjeorienterade arbetssätt inom mottagningsfunktioner (såsom exempelvis i Tyresö) samt inom insatser till familjer (såsom i Sandviken). Vid tiden för ansökan har den interna omvärldsbevakningen ännu inte lett oss till konkreta goda exempel på familjeorienterade arbetssätt inom utredningsdelen av socialtjänsten. Under hösten 2017 genomfördes organisationsförändringar inom avdelningen för individ- och familjestöd i syfte att underlätta ett familjeorienterat arbetssätt. Det innebär att arbeta samordnat med både barn- och föräldraperspektivet och ha en helhetssyn i arbetet med familjerna. Inom familjeenheten finns idag handläggare som utreder barn och ungdomar, både avseende

barnavårdsutredningar såväl som utifrån funktionsnedsättningar, likväl som handläggare som utreder vuxna med hemmavarande barn som har behov/svårigheter utifrån missbruk/ beroende, socialpsykiatriska svårigheter eller funktionsnedsättningar. Mottagningsenheten är organiserad för att samordnade bedömningar, gällande både barn och den vuxne i samma familj, ska kunna göras. Organisationsförändringen har inte i sig inbegripit åtgärder och insatser i tillräcklig omfattning för att implementera ett familjeorienterat arbetssätt. Handlingsplaner inför arbetet med att implementera och utveckla det familjeorienterade arbetssättet har gjorts för såväl avdelningen som enheterna, innehållande dels konkreta punkter som behöver åtgärdas för att komma igång, dels punkter som kräver långsiktigt och ihållande fokus inte minst på chefsnivå för att åstadkomma verkliga förbättringar. Handlingsplanerna innehåller dock inte åtgärder/aktiviteter för att över tid studera om och hur verksamheten höjer kvaliteten gentemot brukarna som en följd av förändringarna.

Socialförvaltningens Kunskapsbank,
Genomgång av sammanfattningar av projekt, forskningsöversikter och kvalitetsgranskningar i kunskapsbanken har gjorts. Inga tidigare eller pågående projekt som avser samverkan i parallella utredningsprocesser har identifierats.

Vissa närliggande projekt och kvalitetsgranskningar finns där lärdomar kan hämtas:

ATT BÖRJA FRÅN GRUNDEN. KARTLÄGGNING AV SEENDE
UNGDOMAR AKTUELLA HOS SOCIALTJÄNSTEN

Relevans: handlar om både ungdomar och föräldrar.

Saknar: avser ej strukturerad samverkan

BARN TILL FÖRÄLDRAR I MISSBRUK- KVALITETSGRANSKNING

Relevans: fokus på barnperspektiv i missbrukshandläggning samt samverkan vid parallella barn- och vuxenärenden.

BARN I OSÄKRA BOENDEFÖRHÅLLANDEN-
KVALITETSGRANSKNING

Relevans: fokus på eventuell samverkan

Saknar: metoder för samverkan

FORSKNINGSÖVERSIKT- ATT SAMVERKA FÖR BARNNS HÄLSA OCH
LÄRANDE I MÖTET MELLAN SOCIALTJÄNST OCH SKOLA

Relevans: avser samverkan

Saknar: avser ej samverkan inom myndighetsdelen av socialtjänst.

HUR NÅR VI FÖRÄLDRAR OCH HUR SKAPAR VI TILLIT MELLAN
MEDBORGARNA OCH MYNDIGHETER

Relevans: arbete för att nå föräldrar för att kunna arbeta gemensamt med ungdomarna.

Saknar: avser ej utredningsarbete

Projektets syfte

Projektarbetet för 2019 har i dagsläget ett tänkt mål att säkerställa ett familjeorienterat arbetssätt vad avser familjeenhetens utredningsarbete. Utvecklingsarbetet ska resultera i konkreta arbetssätt. Projektet har tre fokusområden, markerade i fetstil nedan.

Projektets viktigaste syfte och mål är att familjerna/brukarna **får ett sammanhållet stöd**. En familj kan ha två eller flera samtidigt pågående myndighetskontakter. En viktig del i det familjeorienterade arbetssättet är att utredningar kring barnet respektive den vuxne/föräldern ska vara samordnade och i större utsträckning ske genom gemensamma möten.

Projektet avser stödja ett utvecklande av ett familjeorienterat sätt och på sikt fördjupa och implementera arbetssättet. Det familjeorienterade arbetssättets grund är att barn och föräldrar möter en sammanhållen och samplanerad socialtjänst, där de kan få prata om svårigheter och få stöd för att uppnå förändringar, av barn- likväl som vuxenhandläggare, på ett för individen och familjen samordnat sätt. Utredningar och insatser kring barnet och den vuxne sker inte i var sitt specialspår utan samordnat och med gemensamma möten när så är möjligt. Samtidigt som vi avser att prioritera det här utvecklings- och implementeringsarbetet är ambitionen att studera det vi gör och kunna dra möjliga slutsatser om resultat och tendenser. I den delen önskar vi ta stöd av forskare i att forma hur detta lämpligast görs.

Projektet har ett **tydligt barnperspektiv** på så sätt att frågor kring föräldraskap och barnets situation, kommer vara en uttalat del inom vuxenutredningar såväl som i barnutredningar. De föräldrar som söker stöd kring missbruk/ beroende, socialpsykiatriska svårigheter eller funktionshinder kommer även på olika nivåer beredas möjlighet att resonera kring hur detta påverkar barnet och föräldraskapet. Inom projektet vill vi även en bit fram arbeta kring de barn som växer upp i ekonomisk utsatthet, i familjer med långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd.

Projektet kommer innebära **förebyggande arbete** genom att behov hos barn som anhöriga uppmärksammas tidigare och mer. Detta är en effekt av ett tydligare fokus på både barnets situation och föräldraskapet inom vuxenhandläggningen. Även i barnärenden kan nya aspekter av föräldrarnas situation och hur det påverkar barnet uppmärksammas. En viktig del inom projektet är att säkerställa att vi, oavsett vilken funktion vi har, ställer frågor om barnet i familjen och hur barnet kan påverkas, samt att vi följer upp.

Effektmål, projektmål samt målgrupper:

Ett av Skarpnäcks nämndmål är att "Invånarna i Skarpnäck får stöd och service från en sammanhållen socialtjänst".

Effektmål:

- Familjer med komplexa behov upplever att de möter socialsekreterare som samarbetar, oavsett funktion, för att minska antalet olika möten samt att helhetsperspektivet kring familjen är stärkt, trots komplexa behov. Detta visar brukaruppföljning ett år efter projektet början.
- Barnperspektivet är tydligt dokumenterat i vuxenärenden när det gäller barnfamiljer med komplexa behov.
- Handläggare på hela avdelningen har ett år efter projektets start en tydlig bild av vad ett familjeorienterat arbetssätt i mötet med familjerna innebär.
- Samordnade insatser har utvecklats och prövats två år efter projektstart. Med utgångspunkt i erfarenheter och kunskaper från det första årets projektarbete kan arbete med att forma/ utveckla samordnade insatser för familjer påbörjas under det andra året.

Projektmål:

- Samarbete, när det förekommer parallella ärenden i samma familj, sker organiserat och återkommande och genomsyrar utredningsförfarandet likväl som bedömning, uppföljning och vid eventuell insats.
- Utvärderingsmetod avseende brukaruppföljning tas fram gemensamt med forskare.
- Familjer med komplexa behov identifieras på familjeenheten. Dessa ärenden följs upp på regelbunden basis inom ramen för projektet. Uppföljningarna ger kunskap på aggregerad nivå och ger stöd för justeringar av metoder och rutiner.
- Framtagande av stödmaterial/ checklista med fokus på familjeorienterad utredning och samordning.
- Barnkonsekvensanalys genomförs för samtliga barn i de identifierade familjerna.
- Utbildningsinsatser för att stärka anhörigperspektivet avseende barn genomförs.
- Utbytet av kunskaper mellan olika handläggarfunktioner ökar.

Målgrupp:

Projektet har fokus på familjer som har flera pågående kontakter med socialtjänsten och/ eller har komplexa behov. Syftet är att samordning sker kring dessa familjer och att arbetet med dem sker utifrån ett helhetsperspektiv likväl som med ett tydligt barnperspektiv.

Metod och uppföljning

Hur planerar vi att genomföra projektet

Avdelningen planerar att arbetet med att utveckla och införa ett familjeorienterat arbetssätt kommer pågå under 3 år. Projektets tre fokusområden ska vara

vägledande för samtliga projektår och det årsvisa lärandet föras vidare utifrån dessa områden.

Första året omfattar att utveckla och dokumentera användandet av metoder utifrån det arbete som sker inom familjeenheten, där majoriteten av socialtjänstens förekommande myndighetsroller finns. Projektet utvidgas sedan till att inbegripa andra myndighetsenheter inom avdelningen.

Vi vill få in ett brukarperspektiv tidigt i projektet. Med stöd av och i samråd med forskare vill vi ha metoder för uppföljning och löpande utvärdering på lämpligt sätt.

Arbetet sker genom att projektledare arbetar gemensamt med referensgrupp, genom informationsträffar och workshopar, men även genom uppföljningar med enskilda handläggare eller handläggarteam utifrån specifika ärenden/ familjer. Projektledare har omvärldsbevakande uppdrag för att se till att riktad litteratur/ forskning, utbildning, konferenser och studiebesök av värde för det familjeorienterade arbetssättet kommer verksamheten till handa.

Förebyggande arbete blir ett fokusområde inom projektet. Det sker genom att vi under det första projektåret lyfter anhörigperspektivet kring de barn som växer upp med en förälder i missbruk, psykisk ohälsa eller med funktionsnedsättning i familjen. Vi arbetar för att upptäcka och uppmärksamma dessa barns behov inom ramen för de vuxenärenden som är aktuella på familjeenheten. De vuxna som aktualiseras på familjeenheten är föräldrar med hemmavarande minderåriga barn.

Exempel på aktiviteter kan vara:

- Skapa gemensamma definitioner i arbetet. Vad menar vi när vi pratar om familjeorienterat arbetssätt, samarbete, samråd, samverka, samordnade utredningar, sambedomningar etc?
- Identifiera familjer där behov finns av samordning och familjeorienterat arbetssätt.
- Se över och vidareutveckla frågor som kompletterar befintligt utredningsmaterial, med fokus på att fånga in barns anhörigskap, barnets situation, den vuxnes syn på sitt föräldraskap etc.
- Skapa trygghet hos handläggare att fråga om sådant som är "utanför" deras eget specialområde, såsom exempelvis hur kan man ställa frågor om eventuellt missbruk eller psykisk ohälsa när man har en pågående barnavårdsutredning som har inkommit utifrån andra problembeskrivningar.

Barn som växer upp i familjer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd och barn i familjer med våld kommer tas med i arbetet med att lyfta det förebyggande arbetet under det andra projektåret. Det är en viktig utvidgning av projektet som kommer att förberedas redan under första året genom andra

satsningar inom förvaltningen utifrån stadens program mot våld respektive hemlöshet. Socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning *Barn med osäkra boendeförhållanden* (2017) visar att barns delaktighet är ett utvecklingsområde inom försörjningsstödshandläggningen men också ett behov av ökad helhetssyn och samordning mellan socialtjänstens enheter för ekonomiskt bistånd respektive barn och ungdom, då samverkan med grund i bägge enheters kompetens i komplicerade ärenden bedöms vara avgörande för att tillvarata barnets behov. Litteratur och föreläsningar om aktuell forskning kommer att spridas inom organisationen på olika sätt och i lämpliga forum. Parallellt med projekt kring familjeorienterat arbetssätt pågår ett arbete för att utveckla stadsdelens arbete för barnfamiljer i osäkra boendeförhållande, bland annat genom kompensatoriska åtgärder. Kontakter kommer hållas kontinuerligt för att vid behov kunna samordna aktiviteter eller planering.

En tänkt fortsättning under tredje året är att prova insatser som utvecklats inom andra kommuner utifrån ett familjeorienterat arbetssätt. Det kan även inbegripa att i egen regi utveckla insatser för familjer. Viss forskning och skrivet material finns kring familjeorienterad insats för familjer med missbruk, där man arbetar med hela familjens behov samordnat. Fokus kan på sikt komma att ligga på barn som växer upp med föräldrar som har socialpsykiatriska svårigheter. I skrivande stund är forskningsläget gällande samordnade utredningar och anpassade insatser inte klart för verksamheten.

Hur mäta resultat

Delmål i arbetet är att möten i parallella ärenden sker i större utsträckning gemensamt, att arbetsledning sker samordnat samt att bedömningar och analyser på sikt görs samordnat och även avspeglar sig i dokumentation i barnutredningar såväl som utredningar som utgår från den vuxne. En viktig del i arbetet blir att mäta och beskriva resultaten. Detta kommer ske bl.a. genom avstämning gruppvis med ett antal återkommande frågor, samt att ett antal identifierade ärenden följs upp utifrån kvantitativa och kvalitativa frågor. Därtill kommer egenkontroller ske vad gäller hur barnperspektivet återges. Brukarens/ familjens upplevelse av mötet med socialtjänsten kan mätas genom intervjuer. Vi önskar stöd av forskare för att ta fram intervjuguide och bearbeta det material som intervjuer ger. Exakta former för uppföljning och mätning är tänkt att utformas i samråd med forskare för att säkerställa kvalitet, validitet och eventuell generaliserbarhet.

Implementering

Projektet ska utföras nära avdelningens ledningsgrupp genom att projektledare regelbundet deltar på ledningsgruppsmöte.

Projektets första fas kommer ha stort fokus på metodutveckling och dokumentation med bas inom familjeenheten. Referensgrupp med handläggare från olika specialområden kommer vara aktiv i analys, utveckla metodstöd samt delaktiga i spridandet och implementeringen av familjeorienterat arbetssätt som helhet och metodiska grepp på praktisk nivå.

Spridning och införande inom avdelning och stadsdel sker genom information i den redan befintliga mötesstrukturen samt vid frukostmöten och skriftliga rutiner.

Särskild implementeringsplan ska upprättas en bit in i projektperioden, (inom 6 månader), för att sedan återkommande uppdateras med konkreta aktiviteter.

Extern spridning av konkreta idéer och metoder för diskussion eller testning kan ske genom stadens olika nätverk för chefer.

Jämställdhet,

I dagsläget finns inga jämställdhetsaspekter som projektet avser ha särskilt fokus på, men det kan tillkomma.

Intern projektorganisation,

Avdelningschef är beställare samt ingår i styrgrupp bestående av representanter från ledningsgrupperna för familjeenheten, vuxenenheten, mottagningsenheten och enheten för ekonomiskt bistånd.

Projektet har en projektledare som har projektet som uppdrag på heltid.

Referensgrupp/ projektgrupp inom det tänkta projektet kommer att utgöras av 6-8 handläggare som avsätter cirka 10 % av sin arbetstid till aktiviteter kopplade till utvecklings- och projektarbetet inklusive implementering.

Referensgruppen utgörs i det initiala skedet av handläggare från barngrupp, ungdomsgrupp, biståndshandläggare för barn samt vuxenhandläggare på familjeenheten. Den utvidgas till att inbegripa personer från de andra enheterna (vuxenenheten, enheten för ekonomiskt bistånd, mottagningsenheten) en bit in i projektarbetet. Referensgruppen utgör ett viktigt nav vad avser avstämningar kring aktiviteter och planering.

Samverkan är tänkt med avdelningens barnrättssamordnare som också uppdaterar vårt ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. I den samverkan säkras dokumentationen av ändrade arbetssätt i ledningssystemet som görs tillgängligt för alla medarbetare.

Externa aktörer,

Forskare

Vi önskar inom ramen för tänkt projekt dokumentera tillvägagångssätt och effekten/vinster av de metoder och rutiner som prövas och införs genom att ta stöd av forskare i att välja metod för dokumentation och effektutvärdering. Detta för att resultat ska vara användbara efter projektiden och för andra

stadsdelar. Vi vill ha stöd av forskare i att beskriva vissa delar av projektutförandet och vad gäller utvärdering för att säkerställa validitet och kvalitet i genomförandet.

Enkätundersökning inom ramen för beskrivet projekt antas ge för litet antal svar för att vara en rekommenderad metod, men kvalitativa intervjuer, eller om möjligt fokusgrupper, med brukare skulle vara en givande källa till såväl kunskap/ information som inspiration/ motivation. Följeforskning övervägs med inslag av brukarmedverkan för utvärdering är i skrivande stund vår tanke om forskningskoppling. Vilka metoder som är rimliga eller möjliga behöver vi stöd av forskare att formulera innan den forskningsanknutna delen i projektet kan beskrivas närmare. I dagsläget finns inte upparbetad kontakt med forskare eller institution.

Socialstyrelsen.

Nationell samordnare för familjeorienterat arbetssätt som är verksam på Socialstyrelsen har erbjudit sig att bidra föreläsning åt/ i stadsdelen kring exempelvis familjeorienterat arbetssätt, barn som anhöriga eller kring barn och vuxna i familjer med missbruk. Socialstyrelsen erbjuder även deltagande i konferenser som anordnas och erbjuds för kommuner som arbetar, eller avser arbeta med familjeorienterat arbetssätt. Visst stöd kan även erbjudas för implementeringsarbetet, dock ej specificerat vid tiden för att denna ansökan skrivs.

Budget

INTÄKTER

Sökt belopp från socialförvaltningen	750 000 kr
Egen insats	768 523 kr
Övriga intäkter	0 kr
Summa intäkter	1 518 523 kr

KOSTNADER

Personalkostnader inkl. sociala avgifter.	1 233 523 kr
Projektleddare 100 % 677 000 kr	
Kvalitetssamordnare 10 % 93 186 kr	
Referensgrupp 8 personer á 10 % 493 337 kr	
Arvode forskare/konsult	225 000 kr
Övriga kostnader: föreläsningar, studiebesök	30 000 kr

Summa kostnader	1 518 523 kr
-----------------	--------------

Skicka ett undertecknat exemplar av ansökan till (internpost går också bra):

Socialförvaltningen

Administrativa avdelningen

att: Laila Väisänen

Box 44

123 21 Farsta

samt e-posta ett undertecknat exemplar av blanketten till:

fou.sof@stockholm.se

Har ni frågor är ni välkomna att kontakta avdelningen för stadsövergripande sociala frågor:

Anna Larsson, 508 25 141, anna.hs.larsson@stockholm.se

Rapportering

Ekonomisk redovisning ska lämnas på särskild mall senast 30 november det året medlen beviljas. Slutrapport lämnas till avdelningen för stadsövergripande sociala frågor inom två månader efter projektets slutdatum utifrån en särskild mall. Projektets slutrapportering kommer, efter godkännande av avdelningen för stadsövergripande sociala frågor, att publiceras i Socialförvaltningens Kunskapsbank.